

Naslov originala:
TEHANU
Ursula K. Le Guin

Copyright © 1990 Andrew Nurnberg Associates
Copyright © 2020 ovog izdanja Kontrast izdavaštvo

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Urednica:
Jelena Nidžović

Prevod:
Mirjana Kefer

Lektura i korektura:
Kontrast izdavaštvo

Dizajn korica:
Jelena Lugonja

Prelom:
Anica Lapčević

Štampa:
F.U.K. d.o.o.

Tiraž:
1000

Izdavač:
Kontrast, Beograd
Klaonička 2, Zemun
e-mail: jakkontrast@gmail.com
kontrastizdavastvo.com
facebook.com/KontrastIzdavastvo

URSULA LE GVIN

TEHANU

KONTRAST

Beograd, 2020.

Samo u tišini reč,
samo u tami sjaj,
samo u umiranju život:
blistav sokola let taj
na nebu praznom.

— Stvaranje Eje

1.

NEŠTO STRAŠNO

PO SMRTI SELJAKA KREMENKA iz Srednje doline, njegova udovica ostala je na imanju. Sin joj je otišao na more, a kćer se udala za trgovca iz Valmauta, tako da je živela sama na Hrastovom imanju. Ljudi su govorili da je bila važna ličnost u stranoj zemlji iz koje je došla, pa čak je i mag Ogion imao običaj da svrati na Hrastovo imanje da je poseti, mada to samo po sebi ništa nije značilo, budući da je Ogion posećivao svakojake nikogoviće.

Imala je i tuđinsko ime, ali ju je Kremenko zvao Goha, imenom kojim na Gontu nazivaju malog belog pauka-pletioca. Ime joj je sasvim odgovaralo, jer je imala beo ten, bila sitna i odlično umela da upreda kozju vunu i ovčje runo. Tako je ona sada bila Kremenkova udovica, Goha, gospodarica stada ovaca i zemlje na kojoj ih je napasala, četiri polja, voćnjaka krušaka, dve kolibe za zakupce, stare kamene seljačke kuće pod hrastovima i porodičnog groblja s druge strane brda na kome je i Kremenko bio pokopan, zemlja u njegovoj zemlji.

„Uglavnom sam živela u blizini nadgrobnih ploča“, rekla je svojoj kćeri.

„Oh, majko, dođi da živiš sa nama u gradu!“, rekla je Jabuka, ali udovica nije želela da se odrekne svoje samotnosti.

„Možda kasnije, kada dođu bebe i kada ti bude potrebna pomoć“, odvrtila je, zadovoljno posmatrajući svoju sivooku kćerku. „Ali ne sada. Nisam ti potrebna. Uostalom, ovde mi se dopada.

Kada se Jabuka vratila svom mladom mužu, udovica je zatvorila vrata i ostala da stoji na popločanom kuhinjskom podu u seljačkoj kući. Bio je sumrak, ali nije upalila svetiljku; sećala se muža koji bi to obično radio: njegovih šaka, iskre, napetog, tamnog lica obuhvaćenog svetlošću koja se širila. U kući je bilo tiho.

„Navikla sam da živim u tihoj kući, sama“, pomisli ona. „I ponovo ću živeti.“ Upalila je svetiljku.

Jednog kasnog popodneva, za vreme prvog talasa toplog vremena, udovičina stara prijateljica Ševa došla je iz sela, hitajući duž prašnjavog uskog puta. „Goha“, pozva je ona kada ju je ugleda kako čupa korov iz leje sa pasuljem: „Goha, dogodilo se nešto strašno. Jako strašno. Možeš li doći?“

„Svakako“, odvrtila je udovica. „Šta se to tako strašno moglo dogoditi?“

Ševa nekako uspe da dođe do daha. Bila je to krupna, skromna, sredovečna žena, čije ime više nije odgovaralo njenom telu. Ali nekada je bila vitka i slatka devojka, koja se sprijateljila sa Gohom, ne obazirući se na ogovaranja seljana koji su je nazivali bledolikom vešticom što ju je Kremenko doveo kući iz Karga; njihovo prijateljstvo ništa nije moglo da pomuti.

„Dete sa opekotinama“, odvrati ona.

„Čije?“

„Od skitnica.“

Goha ode da zatvori vrata na kući, pa se njih dve uputiše puteljkom; Ševa joj je uz put ispričala ono što je znala. Svaki čas bi ostala bez daha i veoma se znojila. Sićušno semenje raznih vrsta trava krupnih vlati koje su rasle duž puteljka lepilo joj se za obraze i čelo, a ona ga je uklanjala dlanom, ne prestajući da govori. „Celog meseca su kampovali po livadama pored reke. Jedan muškarac koji se izdavao za kotlokrpu, a u stvari je lopov, a sa njim je bila i žena. I još jedan muškarac, mlađi, koji je uglavnom sve vreme visio oko njih. Niko od njih nije radio. Krali su i prosili i živeli od onoga što bi žena zaradila. Momci što žive niz reku donosili su im razne namirnice sa imanja da ih ovi puste kod nje.“

Znaš i sama kakvo je vreme došlo, šta se sve događa. Sve te bande po putevima koje svraćaju i na imanja. Da sam na tvom mestu, zaključavala bih vrata, ovih dana. Tako ti taj, taj mlađi momak, dođe u selo, bila sam ispred kuće, i kaže: 'Detetu nije dobro.' Jedva jednom da sam videla to dete s njima, neko sićušno, smrdljivo stvorenje, šmugnulo je u zaklon tako brzo da uopšte nisam bila sigurna ni da li sam ga videla. A ja upitah: 'Nije dobro? Groznica?' A momak odgovara: 'Povredila se, paleći vatru' – i pre nego što sam se spremila da pođem s njim, on se izgubio. Otišao. A kada sam stigla na reku, nisam zatekla ni ono dvoje drugih. Sve su počistili. Nikog nije bilo. Poneli su sa sobom sve svoje zamke i đubre. Za sobom su ostavili samo logorsku vatru, koja se još pušila, i tik uz nju... delimično u njoj... na tlu...“

Ševa je napravila nekoliko koraka pre nego što je ponovo progovorila. Gledala je pravo pred sebe, ne u Gohu.

„Nisu je čak ni pokrili ćebetom“, primeti.

Nastavila je da korača.

„Gurnuta je u vatru koja je gorela“, nastavila je da priča. Progutala je knedlu i otrla zalepljeno semenje sa vrelog lica. „Možda je i pala, ali da je bila budna pokušala bi da se spase. Pretpostavljam da su je prebili i pomislili da su je ubili, pa su pokušali da prikriju šta su joj učinili, i tako su je...“

Ponovo je zastala, pa nastavila.

„Možda nije on. Možda ju je on izvukao. Konačno, došao je po pomoć. Nije ni važno. Ko će ga znati? Koga je briga? Ko će brinuti o detetu? Zašto činimo ono što činimo?“

Goha upita tihim glasom: „Hoće li preživeti?“

„Mogla bi“, odvrati Ševa. „Mogla bi preživeti.“

Posle izvesnog vremena, kada su se približile selu, ona prime-ti: „Ne znam šta me je to nagnalo da dođem po tebe. Bršljanka je tamo. Ne možemo ništa učiniti.“

„Mogla bih poći u Valmout po Bukvu.“

„Ništa on tu ne bi mogao pomoći. To je van... van naše moći. Utoplila sam je. Bršljanka joj je dala napitak i uspavala je pomoću čarolije. Odnela sam je kući. Mora da joj je šest ili sedam godina,

ali lakša je od kakvog dvogodišnjaka. U stvari, uopšte se nije budila. Ali povremeno uzdiše... Znam da joj ti ne možeš pomoći. Ali želela sam da dođeš.“

„Želim da je vidim“, reče Goha. Ali pre nego što su ušli u Ševinu kuću, zatvorila je oči i na trenutak zadržala dah, strepeći od onoga što će ugledati.

Ševa je svoju decu poslala napolje, tako da je u kući bilo tiho. Dete je ležalo bez svesti na Ševinom krevetu. Seoska vračara, Bršljanka, namazala je manje opekotine mašću od jedne vrste leske i onog što leči sve, ali nije ni dodirnula desnu stranu lica, glavu i desnu šaku koja je izgorela do kosti. Iznad kreveta je iscrtala runu Pir, i to je bilo sve.

„Možeš li išta učiniti?“, upitala ju je Ševa šapatom.

Goha je stajala i posmatrala opečeno dete. Šake joj se nisu tresle. Odmahnula je glavom.

„Učila si kako se isceljuje, tamo gore na planini, je li tako?“ Iz Ševinih reči izbijali su bol, sram i bes; preklinjala je da joj to neko nekako olakša.

„Čak ni Ogion ne bi mogao ovo da izleči“, odvrati udovica.

Ševa se okrenula od nje, grizući usnu i plačući. Goha je zagrlila i počela da je miluje po sedoj kosi. Dugo su ostale tako zagrljene.

Vračara Bršljanka uđe u sobu iz kuhinje, namrštivši se kada je ugledala Gohu. Iako udovica nije bacala čini i nije se bavila čaranjem, pričalo se da je, kada je tek stigla na Gont, živela u Re Albiju kao magova šticećenica i da poznaje Arhimaga od Roka, te da bez sumnje poseduje tuđinske i tajnovite moći. Ljubomorna na njena preimućstva, vračara je otišla do kreveta i počela da posluje oko njega, mešajući u činijici nešto što je naraslo i što je ona potom stavila na vatru kako bi počelo da dimi i da se puši, dok je ona bez prestanka ponavljala čini ozdravljenja. Odvratan dim koji su ispuštale zapaljene trave naterao je opečeno dete da se zakašlje i napola pridigne, trzajući se i tresući pritom. Počela je da se bori za vazduh; užurbano i isprekidano ga je uvlačila, ispuštajući škripave zvuke iz grla. Njeno jedino oko kao da je gledalo u Gohu.

Goha priđe krevetu i uze detetovu levu šaku u svoje. Obratila joj se na svom materinjem jeziku. „Služila sam im i napustila sam ih“, reče ona. „Neću im dozvoliti da te se dočepaju.“

Dete je zurilo u nju ili je možda zurilo u prazno, pokušavajući da dođe do vazduha, stalno iznova pokušavajući da dođe do vazduha.

2.

ODLAZAK DO SOKOLOVOG GNEZDA

VIŠE OD GODINU DANA KASNIJE, jednog od dugih i prostranih dana posle Dugog Plesa, putem je iz pravca severa u Srednju dolinu stigao glasnik i stao da se raspituje gde može pronaći udovicu Gohu. Ljudi iz sela su ga uputili ka Hrastovom imanju tako da je tamo stigao kasno po podne. Imao je oštre crte lica, i hitre oči. Pogledao je Gohu, pa ovce u toru iza nje i kazao: „Lepa jagnjad. Zove te Mag Re Albija da dođeš.“

„Tebe je poslao?“ stade da se raspituje Goha, ne verujući mu i zabavljajući se. Kada je Ogion želeo da mu dođe, slao je brže i bolje glasnike: orla ili tek svoj glas koji bi tiho izgovorio njeno ime... Hoćeš li doći?

Čovek klimnu. „Bolestan je“, objasni on. „Hoćeš li prodati neko janješce?“

„Mogla bih. Možeš porazgovarati sa pastirom ako hoćeš. Enoga tamo kod ograde. Hoćeš li da večeraš? Možeš i prenoćiti ako želiš, ali ja odoh.“

„Večeras?“

Ovog puta u njenom blago prekornom pogledu nije bilo ni traga koji bi nagovestio da je sve ovo i dalje zabavlja. „Neću da oklevam“, odvrati ona. Otprilike jedan minut provela je u razgovoru sa starim pastirom, Bistropotokom, a zatim se okrenula i uputila prema kući ugrađenoj u padinu brda pored hrastovog gaja. Glasnik krenu za njom.

U popločanoj kuhinji, mlekom, hlebom, sirom i zelenim lukom poslužilo ga je dete koje je samo jednom pogledao i brzo skrenuo pogled; dete se udaljilo, ne izgovorivši ni reč. Ponovo se pojavilo sa ženom, obe su bile obuvane za put, a u rukama su držale lake kožne rance. Glasnik pođe za njima napolje, a udovica zaključa vrata seljačke kuće. Svi zajedno krenuše, on svojim poslom, jer je Ogionova poruka predstavljala samo uslugu koju je uz put obavio, dok je, u stvari, njegov glavni zadatak bio da nabavi rasplodnog ovna za gospodara Re Albija; žena i opečeno dete poželesu mu srećan put na mestu gde je puteljak zavijao ka selu. Njih dve nastaviše uzbrdo putem kojim se on spustio, prema severu, a zatim na zapad ka podnožju planine Gont.

Hodale su sve dok dugi letnji sumrak nije počeo da prerasta u tamu. Tada su sišle sa uskog puta i ulogorile se u maloj šumovitoj dolini pored potoka koji je brzo i tiho proticao, odražavajući blede večernje nebo kroz krošnju žgoljave vrbe. Goha je napravila ležaj od suve trave i lišća vrbe, skriven ispod krošnje nalik na zeca, pa je umotala dete u ćebe i položila ga na njega. „Tako“, reče ona, „sada si čaurica. Ujutro ćeš biti leptir i izletećeš.“ Nije upalila vatru, već je legla pored deteta, umotavši se u ogrtač; zagledala se u zvezde koje su se jedna za drugom palile na nebu i osluškivala tihi govor potoka, dok nije zaspala.

Kada su se pred zoru probudile od hladnoće, naložila je malu vatru na kojoj je zagrejala u tiganju vodu kako bi napravila zobenu kašu za dete i sebe. Mali nagrđeni leptir izašao je drhteći iz čaurice, pa je Goha ohladila tiganj u travi posutoj rosom kako bi dete moglo da ga drži i pije iz njega. Kada su ponovo krenule, na istoku je, iznad visokog, tamnog ramena planine, počela da rudi zora.

Hodale su celog dana; morala je da uskladi korak sa detetovim, jer se ono brzo umaralo. Žena je svim svojim bićem žudela da požuri, ali nastavljala je lagano da korača. Nije bila u stanju duže da nosi dete, pa joj je uz put pričala priče kako bi joj bar malo olakšala napor.

„Idemo u posetu čoveku, starcu, po imenu Ogion“, obavesti je ona dok su vukle noge po uskom putu koji je krivudao naviše kroz šumu. „On je mudar i čarobnjak je. Znaš li ti šta je to čarobnjak, Teru?“

Ako je dete i imalo neko ime, ono ga nije znalo ili nije želelo da ga kaže. Goha ju je zvala Teru.

Ona odmahnu glavom.

„Pa ne znam ni ja“, reče žena. „Ali znam šta sve oni mogu. Kada sam bila mlada... nešto starija od tebe, ali još mlada... Ogion mi je bio otac, isto kao što sam ja sada tvoja majka. Pazio me je i pokušao da me nauči svemu što mi je bilo potrebno. Ostajao je sa mnom i onda kada bi radije lutao unaokolo sam. Voleo je da šeta, svim ovim putevima kojima mi sada hodimo, i kroz šume, kroz divljinu. Prošao je celu planinu, zagledao, osluškivao. Više je voleo da sluša nego da priča, pa su ga stoga nazvali Tihi. Ali sa mnom je i razgovarao. Pričao mi je priče. Ne samo one slavne priče koje svako nauči, o junacima i kraljevima, i stvarima koje su se zbile veoma davno i jako daleko, već i priče koje je samo on znao.“ Nastavila je izvesno vreme da korača ćutke pre nego što je nastavila. „Sada ću ti ispričati jednu od tih priča.

Jedna od stvari koje čarobnjaci umeju jeste da se pretvore u nešto drugo... da uzmu na sebe drugi oblik. To zovu Pretvaranje. Obični vrač može stvoriti privid da izgleda kao nešto drugo, ili kao životinja, tako da na trenutak nisi siguran šta vidiš... kao da je stavio masku. Ali čarobnjaci i magovi mogu mnogo više od toga. Oni mogu postati ta maska, oni su odista u stanju da se pretvore u neko drugo biće. Tako jedan čarobnjak, koji, na primer, želi da pređe more a nema čamac, može da se pretvori u galeba i da ga preleti. Ali mora biti pažljiv. Ako ostane ptica, on počinje da razmišlja kao ptica i zaboravi da razmišlja kao čovek, pa mu se može desiti da odleti sa ostalim galebovima i nikada više ne povрати ljudski oblik. Postoji priča o nekom velikom čarobnjaku koji je voleo da se pretvara u medveda; suviše često je to činio, pa je i postao medved i ubio svog malog sina; morali su da krenu u

hajku na njega i da ga ubiju. Ali Ogion je imao običaj da se šali i na račun toga. Jednom kada su se miševi zavukli u ostavu i pojeli sir, uhvatio je jednog od njih, upotrebivši neku malu čaroliju za hvatanje miševa, podigao ga ovako, zagledao mu se u oko i kazao: 'Rekoh ti da ne izigravaš miša!' Na trenutak sam pomislila da to ozbiljno misli...

E pa, ova priča ti je nalik na te o pretvaranju, ali Ogion mi je kazao da uveliko nadmašuje sva pretvaranja za koja je on znao, jer je čovek o kome je reč bio dve stvari, dva bića, u isto vreme, i u istom obliku, i još mi je kazao da to nadmašuje čak i moći čarobnjaka. Ali sreo se s tim u jednom malom selu na severozapadnoj obali Gonta, u mestu koje zovu Kemaj. Tamo je živela žena, stara ribarka, nije bila vračara, nije bila učena; ali je smišljala pesme. Tako je Ogion i čuo za nju. Lutao je onuda, kao što je to obično činio, pešačio duž obale, slušao; čuo je neke ljude kako pevaju, krpeći mreže ili zatiskujući rupe na čamcima kudeljom i smolom:

Dalje na zapad od zapada
s druge strane kopna
moj narod igra
na nekom drugom vetru.

Ni tu melodiju ni reči Ogion nikada ranije nije čuo, pa ih je pitao iz kog kraja potiče ta pesma. Od odgovora do odgovora, stigao je do mesta gde mu je neko kazao: 'Oh, to je jedna od pesama Žene iz Kemaja.' I tako je on nastavio do Kemaja, male ribarske luke u kojoj je ta žena živela, i pronašao je njenu kuću na samom kraju mesta. Pokucao je na vrata štapom. Došla je i otvorila mu.

Ti znaš, sećaš se kada smo razgovarale o imenima, kako deca imaju prvo dečja imena, kako svako ima ime kojim se koristi, pa možda i nadimak. Razni ljudi te mogu različito zvati. Ti si moja Teru, ali možda ćeš kada malo porasteš dobiti i ko ime kojim će te drugi zvati. Ali kada postaneš žena, dobićeš, ako se sve propisno obavi, i svoje pravo ime. Daće ti ga jedan od onih koji poseduju

istinsku moć, kakav čarobnjak ili mag, jer to je u njihovoj moći, u tome se sastoji njihova umetnost... da nadevaju imena. To će biti ime koje možda nikome nikada nećeš otkriti, jer se suština tvoga bića krije u tvom pravom imenu. U njemu je tvoja snaga, tvoja moć; ali za drugoga ono predstavlja rizik i teret i treba ga otkriti samo u krajnjoj nuždi ili onome u koga imaš neograničeno poverenje. Međutim, veliki mag, koji zna sva imena, znaće i tvoje čak i ako mu ga ne kažeš.

Tako se Ogion, koji je veliki mag, našao na pragu male kuće pored morskog nasipa; vrata mu je otvorila jedna starica. Ogion je tada ustuknuo, podigao svoj hrastov štap i drugu šaku, ovako, kao da pokušava da se zaštiti od toplote vatre, i tako zaprepašćen i uplašen naglas je izgovorio njeno pravo ime... 'Zmaj!'

U tom prvom trenutku, rekao mi je, nije video nikakvu ženu na vratima, već plamen i slavu vatre, kao i sjaj zlatnih krljušti i kandži i krupne zmajevske oči. Kažu da nikada ne smeš pogledati zmaju pravo u oči.

A onda je sve to nestalo i on više nije video nikakvog zmaja, već samo staricu koja je stajala na dovratku, pomalo pogrbljena, visoku, staru ribarku krupnih šaka. I ona je zurila u njega kao što je on u nju. Zatim je rekla: 'Uđi, gospodaru Ogione.'

I tako je on ušao. Poslužila ga je ribljom čorbom, a posle jela su seli pored vatre i pričali. Pomislio je da je ona sigurno jedna od onih koji su u stanju da menjaju oblik, ali vidiš, nije znao da li je posredi žena koja je u stanju da se pretvori u zmaja, ili zmaj koji je kadar da se pretvori u ženu. I tako ju je na kraju ipak upitao: 'Jesi li žena ili zmaj?' Nije mu odgovorila, već je samo kazala: 'Otpevaću ti jednu priču koju znam.'

Teru je imala kamičak u cipeli. Zastale su da ga izvade, posle čega su nastavile dalje, veoma sporo, pošto se put strmo peo između odsečenih kamenitih obronaka koje su natkriljavale krošnje pune cvrčaka što su cvrčali na letnjoj žezi.

„Evo kako glasi priča koju mu je otpevala, koju je Ogionu otpevala.

Kada je Segoj na početku vremena iz mora izdigao ostrva sveta, kopno i vetar koji je duvao preko kopna prvo su iznedrili zmajeve. Tako nam kazuje Pisma Stvaranja. Ali ta pesma takođe govori o tome da, u početku, između zmajeva i ljudi nije bilo razlike. Svi su oni bili jedan narod, jedna rasa, imali su krila i govorili Pravim Jezikom.

Bili su predivni, jaki, mudri i slobodni.

Ali vremenom se uvek nešto mora izmeniti. Tako su pojedini zmajevi-ljudi sve više i više bivali zaljubljeni u letenje i divljinu, i sve su se manje i manje zanimali za poslove stvaranja, učenje i podučavanje, za kuće i gradove. Jedina im je želja bila da odlete što dalje, da love i pojedu plen, bilo im je svejedno što su neuki i što im ni do čega nije stalo, sve vreme su samo tragali za što većom slobodom.

Ostali od roda zmajeva-ljudi prestali su gotovo da se zanimaju za letenje i počeli su da skupljaju blago, vredne stvari, rukotvorine, da uče sve što se moglo naučiti. Gradili su kuće, utvrđenja u kojima će njihovo blago biti bezbedno, kako bi sve što su stekli mogli ostaviti svojoj deci, ne prestajući da ga uvećavaju i uvećavaju. Zatim su počeli da se plaše onih divljih, koji su mogli da dolete i unište sve drage im zalihe, da ih spale svojim plamenim dahom iz čiste nepažljivosti ili okrutnosti.

Oni divlji se pak nisu ničega plašili. Ništa nisu naučili. A kako su bili neznalice i neustrašivi, nisu bili u stanju da se izbave kada bi ih neletači zarobili poput životinja koje su zatim ubijali. Ali doleteli bi drugi divlji, palili predivne kuće, uništavali i ubijali. Oni koji su bili najjači, divlji ili mudri, prvi su se međusobno poubijali.

Oni koji su se najviše plašili, ti su se krili za vreme borbi, a kada više ne bi imali gde da se sakriju, onda su bežali. Koristili su se svojim umećima, pa su gradili čamce i odlazili na istok, što dalje od zapadnih ostrva gde su veliki krilati vodili rat između porušenih kula.

Tako su se promenili oni koji su bili istovremeno i zmajevi i ljudi, pa su nastala dva naroda – zmajevi, kojih je oduvek bilo

manje i koji su bili divlji, raštrkani unaokolo usled svoje beskrajne, nerazumne pohlepe i besa, po udaljenim ostrvima Zapadnog Prostranstva; i ljudski rod, oduvek brojniji, koji je živeo u svojim bogatim varošima i gradovima, ispunjavajući Unutrašnja ostrva, te ceo jug i istok. A među njima bilo je i nekih koji su sačuvali znanje zmajeva – Pravi Jezik Stvaranja. Oni su sada čarobnjaci.

Ali pesma je takođe govorila o tome da među nama postoje oni koji znaju da su nekada bili zmajevi, a među zmajevima da ima i takvih kojima je poznato srodstvo sa nama. A ti kažu da su neki od njih, u vreme kada se jedan narod delio na dva, kada su još posedovali osobine i ljudi i zmajeva, i imali krila, otišli ne na istok nego na zapad, preko Otvorenog Mora, i da su se zaustavili tek kada su stigli na drugu stranu sveta. Tamo žive u miru, ta velika krilata stvorenja koja su ostala i divlja i mudra, zadržala ljudski um i zmajevsko srce. I zato se u pesmi veli:

Dalje na zapad od zapada
sa druge strane kopna
moj narod igra
na nekom drugom vetru.

Eto tu je priču pričala pesma Žene iz Kemaja, i ona se završavala tim rečima.

Onda je Ogion njoj kazao: 'Kada sam te ugledao, video sam tvoje pravo biće. Ova žena koja sedi preko puta mene, sa druge strane ognjišta, nije ništa više od haljine koju nosi.'

Ali ona je odmahнула glavom, nasmejala se, i samo rekla: 'Kada bi sve bilo tako jednostavno!'

Ogion se posle izvesnog vremena vratio u Re Albi. Pošto mi je ispričao tu priču, dodao je: 'Od tog dana ne prestajem da se pitam da li je iko, čovek ili zmaj, ikada stigao dalje na zapad od zapada; i ko smo mi, gde se nahodi naša celovitost?... Jesi li ogladnela, Teru? Eno lepog mesta gde možemo sestiti, bar mi tako izgleda, tamo gore gde put zaokreće. Možda ćemo odatle moći da vidimo

luku Gont, daleko dole u podnožju planine. To je veliki grad, veći čak i od Valmauta. Sešćemo kada stignemo do zavoja i malo se odmoriti.“

Sa zavoja na putu koji se nalazio visoko gore odista su mogle da vide preko nepreglednih obronaka šume i kamenite livade sve do grada u zalivu; videle su i grebene koji su čuvali ulaz u zaliv, i čamce na tamnoj vodi nalik na iverje ili vodene mušice. Daleko napred na njihovom putu i malo iznad njega, jedna stena štrčala je iz planine: Prekopad, na kome je bilo smešteno selo Re Albi, Sokolovo gnezdo.

Teru se nije žalila, ali kada je posle kraćeg vremena Goha upitala: „E pa, hoćemo li dalje?“, dete, koje je sedelo između puta i ponora neba i mora, odmahnu glavom. Sunce je bilo toplo i njih dve su prešle veliki komad puta od doručka u maloj šumovitoj dolini.

Goha izvadi bocu sa vodom i njih dve ponovo otpiše malo iz nje; zatim izvadi i vrećicu sa suvim groždem i orasima i pruži je detetu.

„Nadomak smo cilja“, reče ona, „i volela bih da stignemo pre mraka, ako možemo. Jedva čekam da vidim Ogiona. Bićeš veoma umorna, ali nećemo žuriti. A večeras ćemo biti na sigurnom i u toplom. Zadrži vrećicu, zatakni je za pojas. Od suvog grožđa će ti ojačati noge. Hoćeš da ti napravim štap... kakav imaju čarobnjaci... da lakše hodaš?“

Teru mljacnu i klimnu. Goha izvadi nož i odseče jednu jaku mladicu leske za dete, a zatim ugleda jovu koja se nadosila nad putem, odlomi jednu granu, očisti je od grančica i lišća i napravi sebi debeo, laki štap.

Ponovo krenuše; dete se vuklo, zavaravajući se suvim groždem. Goha je pevala kako bi ih obe zabavila, ljubavne i pastirske pesme i balade koje je naučila u Srednjoj dolini; ali iznenada njen glas zamre usred melodije. Ona zastade i ispruži ruku u znak upozorenja.

Četvorica muškaraca na putu ispred njih su je opazili. Nije imalo smisla sakriti se u šumu dok ne odu.

„Putnici“, reče tiho Teru i nastavi dalje. Čvrsto je stegla štap od jove.

Ono što je Ševa kazala o bandama i lopovima nije bila samo žalopojka kakva se može čuti u svakom pokolenju, kojom ono izražava svoju zabrinutost što stvari više nisu onakve kakve su bile ranije i što svet srlja u propast. Tokom poslednjih nekoliko godina u gradovima i u selima Gonta bilo je sve manje mira i poverenja. Mladići su se ponašali poput stranaca među vlastitim sugrađanima, zlopotrebljavali su gostoprimitstvo, krali, prodavali ukradeno. Prosjachenje se odomaćilo tamo gde je nekada bilo prava retkost, a nezadovoljni prosjak pretio je nasiljem. Žene nisu volele same da idu putem i ulicama, niti im se dopadao taj gubitak slobode. Mlade devojke su bežale kako bi se pridružile bandama lopova i zverokradica. Često su se vraćale kući posle godinu dana, mrzovoljne, u modricama i trudne. A među seoskim vračevima i vračarama kolale su glasine da su poslovi njihove profesije krenuli po zlu: čini koje su oduvek lečile sada nisu pomagale; basme nalaženja ništa nisu pronalazile, ili su nalazile pogrešne stvari; ljubavni napici terali su muškarce da pomahnitaju ali ne od želje već od ubilačke ljubomore. A još gore od toga, govorili su, ljudi koji ništa nisu znali o umetnosti magije, o njenim zakonima, ograničenjima i opasnostima što su vrebale prekršitelje, nazivali su sebe ljudima od moći, obećavali bogatstvo i zdravlje, prava čuda svojim sledbenicima, obećavali su im čak i besmrtnost.

Bršljanka, vračara iz Gohinog sela, mračnim rečima je pominjala ovo slabljenje magije, isto kao i Bukva, vrač iz Valmauta. On je bio mudar i skroman čovek koji je došao da pomogne Bršljanki koliko je mogao da bar malo olakšaju Teru bol i umanje ožiljke od opekotina. Rekao je Gohi: „Mislim da vreme u kome se takve stvari kao ova događaju mora biti vreme propasti, kraj jednog doba. Koliko je stotina godina prošlo od poslednjeg kralja koji je stolovao u Hevnoru? Ne može ovako dalje. Moramo se ponovo okrenuti ka središtu ili ćemo biti izgubljeni, ostrvo protiv